

22

1774 47.
14

EXCERTATIO IVRIDICA
QVAESTIONEM

VTRVM FOEMINA GERADAM
A MARITO OPPIGNORATAM
CONSTANTE MATRIMONIO
VINDICARE POSSIT
CONTINENS.

P. 273

Q V A M

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

COD. P. P. O. ECCLES. CATHEDR. MARTISBVRG. CAPITVL
CVRIAE IN PROVINCIA SVPREMAE NEC NON FACVLT.
IVRID. ASSESSORE ET ACADEMIAE
DECEMVIRO

DIE XIX. OCTOBER CIOI CCCIXXIIII.

PVBlice DEFENDET

CHRISTIANVS GODOREDVS ADLER

NARISC.

LIPSI AE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

EXTRACTIO IVLIDICA
QUESTIOMEN
UTRUM FOEMINA GERADAM
A MARIO OPIONORATAM
CONSTANTE MATRIMONIO
VINDICARE POSSIT

CONTINERE
G. V. B.
ALVINSIS IULIUM OLIVAE VICTORATE
P. RESINE
D. FRID. GOTTLIB. ZELLERO

CHRISTIANVS GODOFRIDVS ABLES

L. 1814

EX OFFICINA LITHEOGRAPHICAE

§. I.

Diuersa esse bona, quae uxori competunt, illi qui prima iuris principia caller, non ignota esse possunt. Quis enim ignorat, bona esse dotalia quae marito ad onera matrimonii sustinenda dantur, quam ob rem ipsi administratio liberrima pariter et ususfructus competit. 2)

Paraphernalia, quae vxor praeter dotem infert marito, horum dominium penitus iure Romano retinet vxor, nec marito nisi consentiat, competit administratio. Ait enim Imperator *Theodos.* et *Valentin.* L. 8. Cod. de Pacl. conuent. Hac lege decernimus, vt vir in his rebus, quae extra dotem mulier habet, quae Graeci parapherna dicunt, nullam vxore prohibente habeat communionem. Hac ex causa nec percipiebat vsufructum, sed potius rationes administrationis gestae reddebat. Testem huius rei habes Scaeuolam L. 95. pr. ff. ad leg. Falcid. Maritus res vxoris extra dotem constitutas, administrat: eaque decedens ante rationem sibi redditam administrationis, ex asse eundem maritum heredem reliquit, eiusque fidei commisit, vt decem uncias filio communi, cum moreretur, restitueret, duas autem uncias nepoti. Quaesitum est, an id quoque quod ex administratione reum, apud maritum resedisset, constiterit, cum caeteris bonis pro rata decem unciarum filio restitui debeat? Respondit id, quod debuisset hereditati, in rationem venire debere conf. L. ult. C. de Pacl. Conuent. 3) Bona recepticia quae germanice vocantur *Spill Geldere*, quod vocabulum a fuso *won der Spindell* oder *Spielle* instrumento muliebri originem trahere censent multi, ast negare non possum, placere mihi opinionem Gellii Noct. Attic. L. 17. c. 6. qui natalia tribuit verbo *recipere*, quod sustinet

net significationem eandem, quam locutiones excipere, retinere, sibi reseruare. Quod eo maiorem promeretur applausum, cum naturae rei conueniat, omnia enim haec bona suae dispositioni retinet vxor. in his ab administratione pariter quam usufructu exclusum scimus maritum, quippe proprietatem et administrationem excluso eo sibi vidicat vxor.

§. II.

Iure Germanico causam esse mutatam, et partim dominium ciuile, partim usumfructum pro diuersitate bonorum competere marito Leyserus et alii viri eruditi satis prolixè demonstrarunt. Quare cum de his iam satis actum, superfluum videtur eadem repetere. Potius ad id deueniamus, cuius causa hanc exercitationem conscripsimus. Obuenit nempe quaestio, vtrum vxor bona geradica, quae maritus oppignorauit, viuente eo a creditore iure vindicare possit.

§. III.

Diuersum hac de re ferre solent Doctores iudicium quod non miramur. Opinionibus enim regitur mundus, et studium, nouitatis quod omnibus

ferme disciplinis est commune, nec abhorret Ictus, praesertim cum teste *Iaualeno L. 202. ff. de Reg. Iur. Omnis definitio in iure sit periculosa, parum est enim ut non subverti possit*: Videamus hanc ob rem, quae decisio assensum mereatur. Negant alii quod vxori actio contra creditorem competat, cui maritus res geradicas oppignorauit et tradidit. Probationis loco, argumento vtuntur; omnia nempe bona quae vxor marito praeter dotem infert, esse paraphernalia et eorum qualitatem consequi. Cui sententiae adhsitit *Carpz. P. I. C. El. XXIIX. def. 89. et 90.* et quidem ex ratione iuri ex omni parte conueniente. Bona enim dotalia pariter et receptitia praesupponunt pactum, ex quo eorum diiudicamus notionem, hoc cum in facto consistat non admittit praesumptionem, sed potius desiderat probationem, iuxta notissimam regulam iuris: Ea quae sunt iuris praesumuntur, quae vero a facto dependent, probationem requirunt. Geradam vero ad bona vxoris paraphernalia esse referendam ex eo potissimum apparet, quod vxor eandem vendere inuito marito, et eundem ab usu harum rerum excludere nequeat, sed potius ipsi ius vindicandi a possessoribus competat. *conf. Illust. Hom. Obseru. 403.* Confirmare hanc sententiam videtur, *Ius Saxon. Prouinc. lib. I, art. 45.* verbis: *Kein Weib mag auch ibres Guths nichts*

nichts vergeben ohne ihres Mannes Willen das
er es durchs Recht leiden darff.

§. IV.

Aliud probandi caput suppeditat *Ius. Prou. Sa-*
xon. Lib. I. art. 31. Wenn ein Mann ein Weib nimmt,
so nimmt er sie in sein Gewehr und alles ihr Guth zu
rechter Vormundschaft. Solent equidem nonnulli
interpretes vocabulum Germanicum *Vormundschaft*,
de sola administratione, quam in regula tutela prae-
stat, intelligere, et maritum ab usufructu excludere,
sed illud minus recte fieri et notioni vocabuli
haud esse congruum, non solum Glossa, sed et alia
loca speculi Saxonici probe demonstrant. *Relegas.*
lib. I. art. II. Helt ein Vater seine Kinder in *Vormund-*
schaft; nach ihrer Mutter Tode wenn sie darnach von
ihm scheiden er soll ihnen geben, und lassen alles ihrer
Mutter Guth. In hoc textu pater tutor liberorum
dicitur, de quo tamen constat, quod et usufruc-
tum bonorum aduentitiorum vi patriae potestatis
ex legis dispositione exerceat. Quod si itaque Gera-
da speciem bonorum vxoris efficiat, omnium vero
bonorum nisi lege speciali vel pacto aut consuetudi-
ne aliud introductum, usufructum ex loco speculi
Saxonici competat marito, idem quoque obtinere
circa

circa bona geradica eademque iura competere marito, nemo in dubium vocabit. Hanc ob causam cum administratio bonorum paraphernalium iure Germanico competat marito, ita ut vxor in praedictum mariti disponere penitus nequeat, multo minus facta eius per administrationem eius suscepta impugnare queat, omni exceptione maius videtur assertum, vxori non licere res geradicas, a marito creditori oppignoratas, constante marito, vindicare, et tali ratione factum impugnare, quod maritus vi administrationis, quam leges probant, suscepit, impugnare.

§. V.

Sed quamuis ea quae ad confirmandam sententiam proferre solent, speciem veritatis habere videantur, non tamen id efficiunt, ne in contrarius abirem partes, potissimum cum notio rerum Geradicarum mihi subsidium praestet. Licet enim nonnulli uti *Petrus Heigius P. I. L. 8. n. 28. Werner in Dissert. de Hergewetta cap. I. Sect. I. in Append. Struu. in tract. de Success. p. 479. et 480.* iudicium ferant, Henricum Aucupem ius Saxonicum auxisse, et in eodem Heergewettam et Geradam introduxisse, idque factum esse eo tempore, quo circa Martisburgum contra

tra Hunnos, victoriam pugna acriori obtinebat, probatione tamen adhuc caret haec opinio, cum alii potiore defendant iure, nil dici posse de tempore et auctore geradicorum bonorum, sed illa per inueteratam et immemoriam consuetudinem penes Saxones inualuisse. Quod eo propius veritati accedit, cum multae res ad Geradam referantur, quarum ratio reddi non potest, nisi forsitan credas, ICTos de gerada interrogatos, auctoritate vxroum, quarum agnoscebant imperium, decisionem dedisse, et ita de iure, i. e. *von Rechtswegen* respondisse.

Ex his vero apparet, geradam non uti alia vxoris bona ex principiis iuris Romani, sed ex moribus esse diiudicandam. Secundum hos vero constat, hoc bonum praecipuum quoddam fuisse, quod foeminis in compensationem rerum expeditoriarum dabatur hunc in finem, ut masculus, ab acquisitione nisi statutum loci aliud disponit, penitus excludatur. Constat etenim generaliter Gerada ex rebus, quae ad usum muliebrem solummodo spectant, et eius conditioni conueniunt.

§. VI.

Quibus praestructis mallem haec bona referre ad receptitia, quorum dispositio pariter quam administratio

B

foli

soli vxori relicta. Bene equidem scio, a doctoribus haec tantum dici receptitia, quae per expressum pactum vxor, cum contraheret matrimonium, sibi reseruauit. Sed rationem, cur receptitia tantummodo per pactum constituentur, penetrare non possum. Vis enim et efficacia horum bonorum in eo consistit, vt maritus nec vsumfructum percipiat, nec administrationem exerceat, quod non solum per pactum sed quoque ex lege seu consuetudine contingit, quid igitur quaeso impedit, quo minus duplicia constituamus, receptitia, alia ex pacto, alia ex lege, seu consuetudine prouenientia. Posterius contingit circa Geradam, quae ex moribus soli foeminae propria est, et si masculus eam possideat vel adquirat, talis esse desinat. Cum igitur haec substantia ex inueterata consuetudine ad masculos non pertineat, sed illi potius huius sint incapaces, frustra sibi vindicat maritus administrationem, quam leges intuitu bonorum paraphernalium ipsi tribuunt.

§. VII.

Omnis itaque dispositio bonorum geradicorum dum competit vxori, inuita ea, maritus, nil alienare, vel oppignare potest, potius vxori de iure competit licentia, alinationem pariter quam oppignorationem in-

iniusto modo factam impugnandi, et dominium, actione rei vindicatoria, contra quemcunque possessorum, qui a marito cum quo contraxit, indemnitatem petit, persequendi. Nec obstant textus Iuris Prouincialis Saxconici, quos §. 3. et 4. citauimus. Vterque locus agit de effectu matrimonii legitime contracti, et probat, quod vxor propter tutelam quae competit marito, eo inuito, de bonis suis, in quibus leges ipsi ius quaesitum circa administrationem et vsumfructum concedunt, distrahere nil valeat. Cum autem id tantum dici queat, de bonis dotalibus et paraphernalibus, in quibus natura matrimonii lege assistente marito hunc tribuit effectum, Gerada vero, vti supra demonstrauimus, ex inueterata consuetudine separatam inducat speciem, ad eandem dispositio Iuris Prouincialis neuiquam est trahenda.

§. VIII.

Confirmat decisionem causae praxis. Cum enim anno 1770. Maria Rosina Hoffmannin contra Iohannam Sophium Seilerin, de hac re coram concilio Academico actionem moueret, et res geradicas ipsa inscia a marito oppinoratas vindicaret, praestito iuramento relato, quo dominium pariter et possessionem nec non oppignorationem ipsa inuita factam,

afferabat, reus ad restituendas res geradicas, remotis
 omnibus exceptionibus condemnabatur hac formula:
*Diemeil Klägerin den über die bey der Klage verneunten
 Punkte referirten Haupt-Eyd nebst dem vor Gefehde
 fol. 142. geschworen, und dadurch dass die libellirten ihr
 eigenthümlichen Sachen aus ihren Beschlufs und Be-
 sitz ihr unwissend und wieder ihren Willen durch ih-
 ren Ehemann versetzt worden, dieser aber die darauf er-
 borgten 200. thl. zu Bezahlung seiner Schulden verwer-
 det, erbhellet, die darwieder gemachten Ausflüchte aber
 als passus iuris theils in dem Abschiede fol. 54.
 rechtskräftig übergangen, theils unerheblich seyn, in-
 massen der Aussteller des Pfand Scheins fol. 102^b nicht ein-
 mahl die daselbst bemerkten Sachen vor sein Eigenthum
 ausgiebet, allenfalls aber Beklagten an diesen seinen Regress
 zunehmen frey stehet, Klägerin Geständniss fol. 57^b
 aber und wenn sie auch nachhero erfahren, dass ihr Ehe-
 mann sothane Sachen versetzt, und sie das Interesse
 davon bezahlet, sie in Ermangelung einer eytlichen Fide-
 iussion keinesweges zur Selbst Schuldnerin machet, noch
 der Vindication ihrer eigenthümlichen Sachen welche
 ihr wieder Wissen und Willen aus ihren Beschlufs ge-
 nommen worden, contra terium da allenfalls ein Ehe-
 weib während des Ehestandes ihre mobilia von den Ehe-
 manne wenn ernicht ad inonpiam vergieret nicht repeti-
 ren mag, keinesweges entgegen stehet, so wohl letzte-
 rens*

rens delictum und Bestrafung ihr nicht anzurechnen; so ist Beklagten die libellirten fol. 20. sequ. Benannten Sachen Kläger in ohnentsgeltlich auszuantworten, so wohl das diesfalls verursachte Unkosten nach Mafsgebung der Erl. Pr. O. ad Tit. XXXVI. §. 5. derselben zuerstatten schuldig. Prouocabat equidem reus interposita appellatione ad Curiam Prouincialem supremam Lipsiensem, sed re rite perspecta Termino Trinitatis 1773. sequebatur sententia: Dafs die eingewandte Appellation in ihren Formalien beständig und zu gebührender Rechtfertigung anhero erwachsen; Materialien anlangend erscheinet aus denen Acten altenhalben so viel, dafs was die andere Beschwerde Briffte wohl apellirt, derowegen Appellant die auf diesen Process verwandten Unkosten Appellaten zuerstatten nicht schuldig, sondern es werden solche Billig gegen einander aufgehoben. Im übrigen ist wohl gesprochen und übel appellirt. Confirmatur itaque in meritis prior sententia, reformatoria vero sequebatur intuitu restitutionis expensarum. In priori nempe iudicato reus refundere debebat expensas quoniam Domini sententionantes ad Tit. XXXVI. §. 5. Ord. Rec respiciebant, secundum quem si deferens iuramentum ipsi relatum vna cum iuramento columniae praestat, compensatio expensarum non locum habet, potius aduersa pars ad earum restitutionem tenetur: Ast quoniam animaduertebaus, re-

um non versari in temeritate litigandi, sed probabilem
habere causam litigandi et ex eo quaestionem, vtrum
expensarum compensatio locum habeat, dependere, in
mitiorem partem pronuciandum esse putauimus.

V_D 18

Leipzig, Diss., 1774

ULB Halle
001 612 190

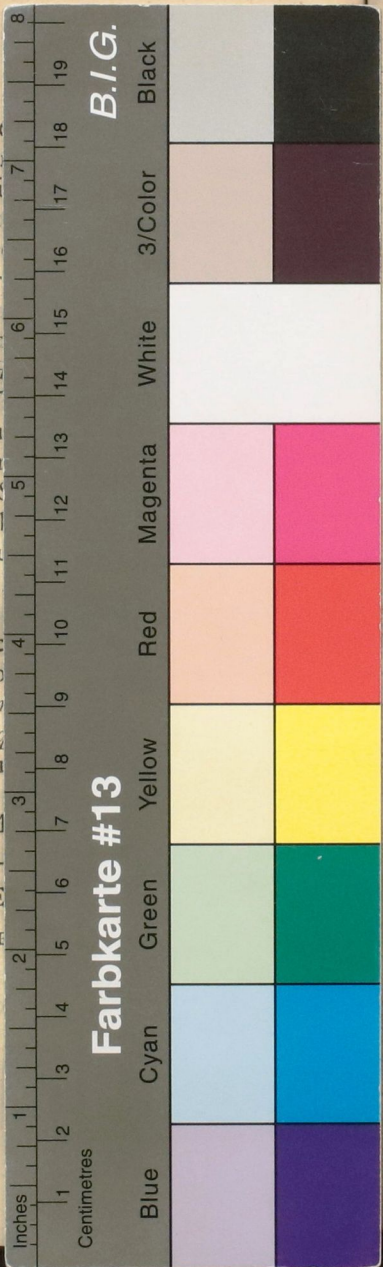

3

TA-506

22

1774-47
14

EXCERTATIO IVRIDICA
 QVAESTIONEM
VTRVM FOEMINA GERADAM
 A MARITO OPPIGNORATAM
 CONSTANTE MATRIMONIO
 VINDICARE POSSIT
 CONTINENS.

P. 275

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
 PRAESIDE
D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

COD. P. P. O. ECCLES. CATHEDR. MARTISBURG. CAPITVL
 CVRIAE IN PROVINCIA SVPREMAE NEC NON FACVLT.
 IVRID. ASSESSORE ET ACADEMIAE
 DECEMVIRO

DIE XIX. OCTOBER CIOCCCLXXIII.
 PVBLICE DEFENDET
CHRISTIANVS GODOREDVS ADLER
 NARISC.

LIPSIAE
 EX OFFICINA LANGENHEMIA.

